

J. G. Tarbay: Late Bronze Age Spears in the 'Floor' from Velem-Szent Vid, Hungary. *Archeologické rozhledy* 74(4), 479–504.

Online Supplementary Material 1:

Excavation journal of the Hungarian-French project, written by Zoltán Czajlik and Vajk Cserményi
(*Savaria Museum*, Arch. Document No. RA 1139).

Velemi ásatási napló, 1993. június 12 - július 9.

Az ásatás résztvevői:

magyar részről - Dr Szabó Miklós ásatásvezető

Cserményi Vajk
Czajlik Zoltán
Kriveczky Béla
Bóka Krisztina
Tóth Tünde
Dani János
Szincsák Moni
Dági Mariann
Almássy Katalin
Virágos Gábor
Nagy Viktória
Hable Tibor
Thúry László
Debreczeni Réka
Tóth János Attila
Bödöcs András
Szalai Tamás

francia részről - Jean-Paul Guillaumet

Vincent Guichard
Claire Soyer
Cathrine Cormier
Loic Brohand
David Brunie
Séverine Epelly
Nathalie Afferri
Sylvie Boulud
Laurent Mazet
Diego Avoscan

1993. június 14. Hétfő

Sátorállítás, szelvények tisztítása.

1993. június 15. Kedd

A 06-os szektorban elbontottuk a 060060-as, a 060061-es, a 060062-es és a 060063-as rétegeket.

1993. június 16. Szerda

Változékony, napos idő

A 06-os szektorban, a terasz kialakításának tisztázására a szelvényt megnagyobbítottuk. Elbontottuk a megnagyobbítás humuszréteget. A szelvény déli részén a középkori rétegek, beásások bontása folyt.

1993. június 17. Csütörtök

Folytattuk a középkori égett sánc még 1992-ben elkezdett finombontását. Ennek során kibontottuk az objektum

környezetében lévő cölöplyukakat is, amelyek ugyancsak középkorinak bizonyultak. A 060020-as rétegből érdekes, vaspánttal erősített LT fésűs csőbor darabjai kerültek elő.

1993. június 18. Péntek

A 06-os szektorban rajzolás, fotózás, cölöplyukak bontása.

1993. június 21. Hétfő

Napos idő

Folytattuk a LT-felület (060055 és csatlakozó rétegek) tisztítását. Ez az apróköves réteg majdnem a teljes kibontott felületen követhető. Így az égett sánc, valamint a középkori kemencék alatt is. A benne lévő cölöplyukak tisztítását is folytattuk, valamennyi a középkori szintből indult, jelenséghez nem köthető. Megkezdődött a teljes felület részletes rajzolása. A szelvény tanúfalon túli meghosszabbításában a XIX. századi rétegeket értük el.

1993. június 22. Kedd

Napos idő

LT-felület tisztítása, rajzolás. A tanúfalon túl a XIX. századi rétegek elbontása folyt. új szelvényt tűztünk ki a Szombathelyi Múzeum munkatársaival (Derdák Ferenc) a Garabonciástól keletre eső zónában. Ez a 08-as számú felület, kiterjedése egyelőre 3x3m. A szonda célja a lefutó nagy LT sánc esetleges folytatásának azonosítása, illetve telepjelenségek feltárása.

1993. június 23. Szerda

Napos idő

Tovább folytattuk a 060053 (sáncárok), a 060076 (sánc) és a 060063 (sárga agyagos felület) alatti 060069 (sötétbarna középkori réteg) elbontását. A 060069 megfelel a 060024-es rétegeknek. Bázisa a 060055, ami a sánc külső oldalán is részben folytatódik. A sáncba vágott gödörből(?) XVII. századi kerámia került elő. Ugyancsak XVII. századnak tűnik a szelvény megnagyobbításában kibontott nagyméretű mészegető boksa. A XIX. századi planirozás alsó határát jelző vörös, égett anyag a boksából származik. A 08-as szektorban a szelvényt megnagyobbítottuk a lejtő, valamint teraszfelső felé is. A humusz alatt, a teraszszelével párhuzamosan 2m szélességben nagyköves zónát értünk el. A kövek nem alkotnak határozott struktúrát. A terasz belső oldalán apróköves szint jelentkezik. A felületet megtisztítottuk.

1993. június 24. Csütörtök

Eső

A 06-os szektorban folytattuk a tisztítást és a rajzolást. Közvetlenül a boksa alatt épületalap került elő (betöltésében a boksa anyaga), amely a tavalyi 060018-as(?) réteghez csatlakozik. A XVII-XVIII. századi periódushoz tartoznak az égett sáncba vájt gödörök, a terasszal párhuzamos út és az említett épület, illetve boksa. Megfigyeléseink szerint e korszakot megelőzően hiátus van, a megelőző periódus a X-XI., legfeljebb a XIII. század. Ehhez tartozik a sánc és a 060055-os rétegbe vágott cölöplyukak, amelyek elhelyezkedése nagyméretű épületre utal.

A 08-as szektor kutatását az eső lehetetlenné tette.

1993. június 25. Péntek

Felhős idő

A 06-os szektorban befejeztük a LT-kövezés rajzolását és fényképezését. Megkezdjük a szelvény megnagyobbításában lévő középkori rétegek finombontását.

A 08-as szektorban a kibontott felületeket rajzoltuk és színteztük.

1993. június 28. Hétfő

Borús, hűvös idő

A 06-os szektorban megkezdjük a LT-szint finombontását. A megnagyobbítás középkori rétegeinek boontása folytatódott.

A 08-as szektorban az omladék belső oldalát mélyítve sárga, agyagos szintet (080012) értünk el, amely színében és állékonyságában válik el a megelőző 080004-es rétegtől. (Valószínűleg a földművelés határát jelzi.)

1993. június 29. Kedd

Napos, hűvös idő

06-os szektor: Folytatódott a LT köves nivó finombontása. Újabb struktúra, jelenség nincs. A megnagyobbítás középkori rétegei is követni látszanak a teraszos struktúrát.

08-as szektor: A kőomladékba vágott szondában megkíséreltük tisztázni, hogy az omladék alatti rétegek miként kapcsolódnak az omladék belső oldalán lévő sárga szinthez, illetve az omladék külső oldalán jelentkező sárga, agyagos zónához. A szondából az 1938-as Eucharisztikus Kongresszus jelvénye került elő.

Megkezdődött a fémkeresős kutatás. Célja kemencék, depók, stb. helyének beazonosítása.

1993. június 30. Szerda

Napos idő felhőatvonulásokkal

06-os szektor: A szelvény megnagyobbításában folytattuk a középkori szintek elbontását. A teraszél késővaskor előtti szintjeinek kutatására szondát kezdtünk el mélyíteni.

08-as szektor: A kőomladékban modern(?) tűzhelyet tártunk fel. Kibontottuk a sárga szintbe (080012) mélyedő 080013-as cölöplyukat.

A fémkeresővel a fellegrvár alatti 2. teraszon (egy Miske gödör tőszomszédságában) bronz öntőlepeny töredékét találtuk meg.

1993. július 1. Csütörtök

Napos, szeles idő

06-os szektor: Folytattuk a LT-szint elbontását. A Ha-nívóban a teraszél megerősítésére utaló struktúra jelentkezett. A szelvény megnagyobbításában a középkori jelenséget nem tartalmazó rétegeket bontottuk el.

08-as szektor: Megfigyeléseink szerint őskori, valószínűleg késő-LT az omladék külső oldalán követhető sárga agyagos 080003-as réteg. A kőomladék újkori betöltésnek tűnik. Megkezdjük az omladék további egy méteres szakaszának lebontását.

A fémkeresővel két újabb öntőlepenydarabot sikerült találni. Az egyik a négyzetes sánctól északra, a hegyoldalban, a másik a Garaboncia feletti 50-es évekbeli tárok meddőjének szintjén, azoktól keletre 30m-re volt. A Bendefy és Nováki által salakosnak jelzett DNY hegyoldalban vasnyeresre utaló nyomokat találtunk. Vöröses-feketés kőzet, illetve vassalak került elő.

1993. július 2. Péntek

Napos idő

06-os szektor: A lekövezés elbontásával bebizonyosodott, hogy e LT-nívó alatt közvetlenül jelentkezik a Ha-szint. A szelvény megnagyobbításában a kevert középkori, illetve modern betöltés egészen a szálkőig lehúzódik. E részen a bontást befejeztük.

08-as szektor: A szelvényt a terasz belseje felé megnagyobbítottuk 3m-rel. Az omladék alatti részeket rajzoltuk és színteztük.

1993. július 5. Hétfő

Napos, időnként borongós idő

06-os szektor: A LT-szint alatti részek kutatására a terasz teljes szélességében 1m-es szondát mélyítettünk. A szondából HaC(?) kerámia került elő. A középkori sánc alapárkai alatt cölöplyuksorból álló struktúra bontakozott ki, amelyek kitöltése középkori. A teraszél zónájában Ha-padlósínt, alatta az igen nagy kövekből álló későbronzkori megerősítés jelentkezett.

08-as szektor: A szelvény megkevert rétegek, gyökerek miatt felhagytunk. Az omladék alatti részek kutatására a szelvény teljes hosszában 1m-es szondát mélyítettünk.

A fémkeresővel a Cserkészházaktól a kápolnához vezető ösvény mentén, a középső teraszos zónában 2 db későbronzkori lándzsacsücsöt találtunk. A terasz, amelynek oldalába szűrva, bolygatatlan rétegben feküdtek, valamikor valószínűleg Bónya-birtok volt, s a gödrök tanúsága szerint Miske is kutatta. A leletre 1x2m-es szondát mélyítettünk, ez a 09-es szektor. A nyílcsücsök körül bolygatás, gödörnyom nem volt, kemény, köves, sárga, keramiában gazdag rétegbe voltak szűrva. E réteg padlósínt volt az idő rövidsége miatt nem állt módunkban ellenőrizni. Fényképezés, helyszínrajz elkészítése megtörtént.

1993. július 6. Kedd

Hűvös idő

06-os szektor: Megkezdődött a metszetsfalak rajzolása és záró felszínrajzok elkészítése. A kerámiaanyag mosása, megírása, korszakonkénti szétválasztása folyamatosan halad.

08-as szektor (szonda): A terasz külső oldalán végig követhető sárga, kemény, kompakt réteg (080023) elbontásával sikerült egy lapos, nagy kövekből álló szintet elérni (080024). Ezt a továbbiakban sáncnak tekintjük. A szondának a terasz belseje felé eső oldalán a valószínűleg modern köves omladékot távolítottuk el (080021, 080022).

1993. július 7. Szerda

Szeles idő

06-os szektor: A rajzolást befejeztük, cserépmosás, megírás.

08-as szektor: A modern köves rétegek eltakarításával barna, kompakt kitöltésben vegyes méretű kövekből álló, esetleg a sánctól nem a modern korban lecsúszott réteget értünk el (080025). Ez utóbbi réteg, valamint a sánc kövezésének rajzolása megtörtént. A 080025-ös réteg elbontásával barnássárga anyagú, laposan fekvő kövekből álló réteget értünk el (080029).

1993. július 8. Csütörtök

Napos idő

08-as szektor (szonda): A sánc köves rétegeinek elbontásával (080026=sáncbelső, 080027=sáncközép, 080028=sánckülső) szürke, későbronzkori kerámiában igen gazdag, helyenként kerámiaagyagra emlékeztető állagú réteget értünk el (080030). Elbontásával kevert, a regolitra emlékeztető réteget (080032) értünk el, amelyből azonban számottevő mennyiségű kerámia került elő. A terasz belső oldalán a 080029-es kompakt barnássárga, köves réteg elbontásával nagy lapos kövekből álló zónát értünk el (080031). A kövek elhelyezkedése nem utalt egyértelműen járósintre, vagy épületre, bár helyenként sárgas, kevert agyagban fekszenek a hegy feloldi oldalon. E rétegben feltűnően sok késő-LT kerámia volt. E zóna és a sánc között a modern köves rétegek alatt folyamatosan kevert, sárgás, apróköves rétegben(?) (080020) haladtunk, amely kerámiában igen szegény, legmélyebb részén a regolitra emlékeztető állagú volt. A metszettel lerajzolása után a szelvényt visszatemettük.

1993. július 9. Péntek

Napos idő

Sátorbontás, felszerelés, leletanyag elszállítása

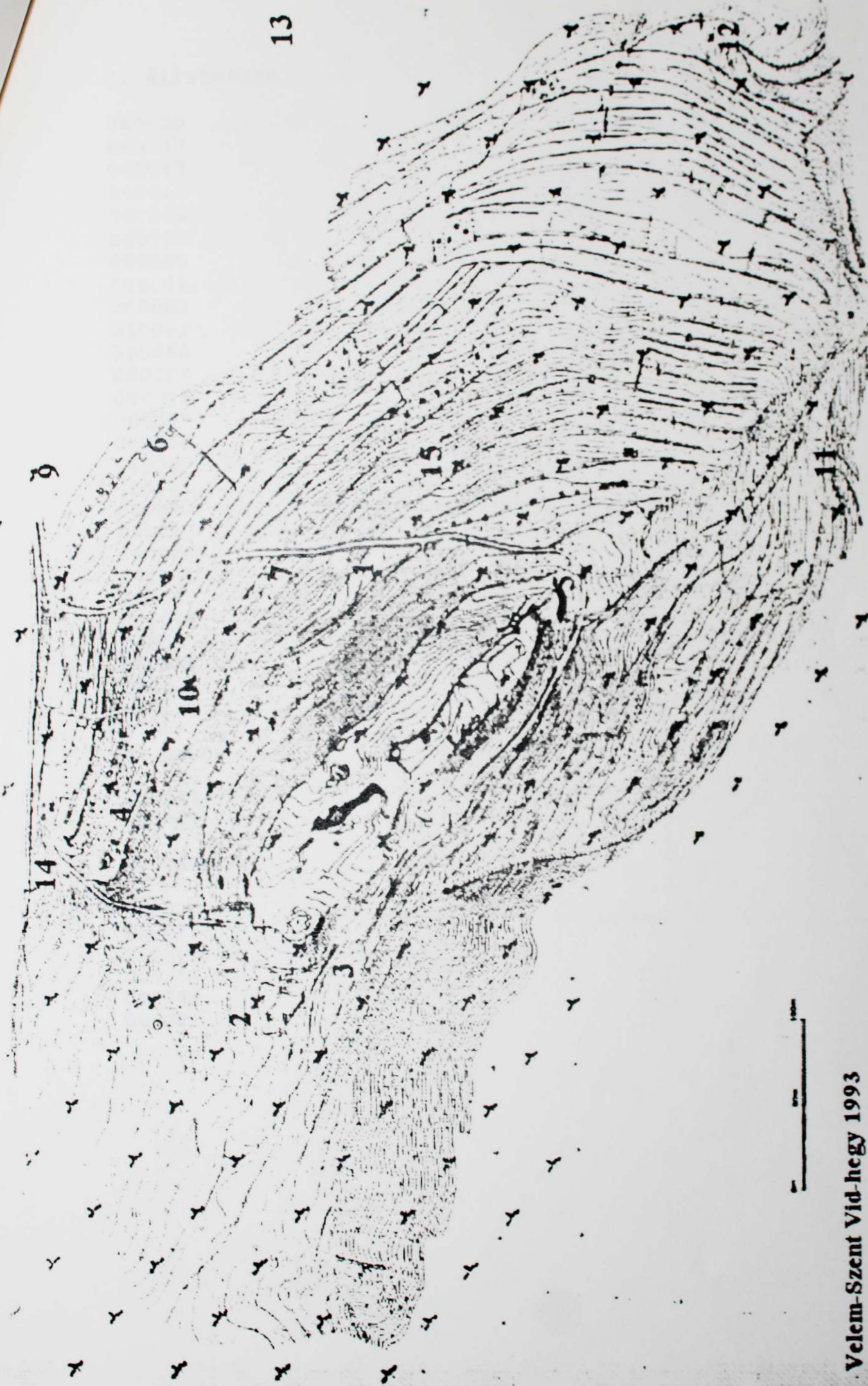
Velem 1993, gyorslista

1. kerámia

öskor kbrkor HaCD LT népv.kor középkor újkor ?

060020	1	9	1			2		
060037						3		1
060042	2		4					1
060044		1		2		7		
060046		3	2			1		
060059	1	5				2		
060060	4	26	10	4		9	1	5
060061	2					4		
060062	1	28	1 6	6		5	2	
060063		13	2			14		
060064	1	57	6			2	1	
060065	2	1				5		
060066	1	9						
060067		2				6		3
060068	82	60	38			48		
060069	153	71	1 28	4		19	1	7
060070	5	8	1			17		5
060071		11	1			6		1
060072	2						2	
060073								
060074								
060075								
060076								
060077		2						
060078								
060079		3	2			2		
060080		2						
060081						11		
060082		1	1			5		
060083								
060084								
060084								
060086								
060087								
060088	2					7		
060089			20			15		
060090								
060091								
060092		20	1			3		
060093	10					12		
060094		11	1					
060095	2							
060096								
060097	3							
060098								
060099		16	3					
060100	8	16						
060101		5	13					
060102	2	35	1					
060103		18	1					
060104		22	3					1
060105		26	5					3

060106	3	21					
060107	8	23	1		1	12	
060108		6	1			9	
060109		7				1	
060110		46	1				
060111		3	1				
060112		69	2	4		2	
060113							
060114							
060115							
060116		16	1			28	
060117		14	3			5	
060118	8	27	25	5		14	40
060119		27	3	amph			
060120	1		1				
060121	3						
060122	2						
060123		5					
060124		46	4				20
060125	3		2				
060126		18	5				
060127	8	15	1				
060128		1	1				
060129		1					
060130		6					
060131		5					
060132		4	3				
060133		38	3				
080001		38	4				
080002	11	34	8			10	
080003							
080004	40	32	11	amph			
080005	8	25	7				
080006		47					
080007	4	5	1				
080008		46	1			1	
080009	4						
080010		10					
080011		35	5				
080012							
080013		8	1			3	
080014	20	61	7				
080015							
080016		30	2				
080017		30	3	teg			
080018	6	18	3	2			
080019	8	27	4				
080020	18	75					
080021							
080022		43					
080023		51	2				
080024							
080025	11	31	6				

Velem-Szent Vid-hegy 1993

A lépkészítéssel lefektetett leletek elhelyezkedése

2. Állatcsont

060020
060037
060042
060044
060046
060059
060060
060061
060062
060063
060064
060065
060066
060067
060068
060069
060071
060077
060079
060080
060081
060092
060094
060097
060099
060100
060101

3. Bronz

060068
060069

4. Vas

060020
060044
060064
060069
060086
060089

A fémkeresővel 1993-ban feltárt lelőhelyek anyaga

1 újkori, középkori vastárgyak, bronzöntőlepeny töredéke,
3 későbronzkori bronzsarlótöredék

2 öntőlepeny töredéke

3 Salak, téglá

4 öntőlepeny töredéke

5 Tegulatöredékek, ölomdarab ?

6 Vassalak, vasrög

7=09-es szektor: 2db későbronzkori (Gyermely?)
láncsacsúcs, urnasíros kerámia (pl síkozott perem)

8 urnasíros és késő-LT kerámia, vasgomb,
bronzsarlótöredék, itáliai kelta edényalátét töredéke

9 urnasíros kerámia, salak, kelta pénz, bronzkes,
vasbalta

10 öntőlepeny töredéke

11 vas övcsat darabja, vaskés, őskori kerámia, vascső?

12 bronzedényoldal?, bronzpityke, bronzsalak,
bronzrudacskák, vasrög

13 salak, kerámia

14 római(?) pénz

15 öntőlepeny töredéke

Velem-Szent Vid-hegy (Vas m.)

A Garaboncástól keletre eső teraszon elkezdett kutatásaink célja a lefutó kelta nagysánc feltehető folytatásának megtalálása, illetve a hozzá kapcsolódó esetleges települési szint feltárása. A sánc folytatására ugyanis a legalsó bronzkori teraszélnél több jel utalt. A nehezen értelmezhető, később jórészt modern, 30-as évekbeli bolygatásnak, illetve a múlt századi földművelés nyomainak minősíthető köves rétegek elbontása után sárga agyagban fekvő nagyobb, konstrukciót alkotó(?) köveket tártunk fel. Az 1m-széles szondában megfigyelt jelenség lehet a sáncbázis maradványa, de lehet a későbronzkori teraszél megerősítése is.

